



Datum 2020-11-06
Diarienummer 2019-13710

Mark- och miljödomstolen

mmd.vanersborg@dom.se

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R1

INKOM: 2020-11-06
MÅLNR: M 2673-19
AKTBIL: 47

Yttrande över remiss M 2673-19 om ansökan om tillstånd, Preem Raffinaderi AB

Mark- och miljödomstolen har skickat remissen till miljö- och klimatnämnden för yttrande senast den 6 november 2020.

Sammanfattning

Preem-raffinaderiet i Göteborg har ansökt om förnyat tillstånd för framställning av fordonsbränsle från petroleumråvara och förnybar råvara. Ansökan innefattar en ny anläggning för framställning av förnybara bränslen, inklusive förbehandlingssteg, samt en utökad kapacitet för planerad vätgasanläggning. Ansökan omfattar även sanering av ”Diket”, ombyggnation av ”Kanalen” och ”Diket” samt anläggandet av en säkerhetsdamm och förändring av tankpark.

Miljöförvaltningen lämnar följande synpunkter på ansökan:

- Utsläppen av fossil koldioxid behöver reduceras genom att öka produktionen av biodrivmedel till nackdel för petroleumdrivmedel.
- Det är viktigt att verka för en miljömässigt hållbar produktion av HVO vid utökad produktion av biodrivmedel
- Det bör upprättas en transportplan i syfte att minska bolagets miljöpåverkan av transporter.
- På sikt bör det införas förbättrad rening av rökgaser vid raffinaderiet för att reducera utsläppen av kväveoxider till luft
- Utsläppsvillkoren för fosfor och kväve bör skärpas för att minimera påverkan på Natura 2000-området.
- Vid ombyggnation av ”Diket” och ”Kanalen”, vid byggnationen av säkerhetsdammen samt andra anläggningsytor bör skyddsåtgärder vidtagas för artskyddade arter samt kompensationsåtgärder för allmänna naturvärden.
- Belastningen av särskilt förorenade ämnen bör minskas till recipient

Miljöförvaltningens synpunkter

Klimatpåverkan och förnybara råvaror

Preem AB söker för samma omfattning av fossil råvara som de har tillstånd för idag samt en utökad hantering av förnybar råvara. De har för avsikt att över tid utöka produktionen av bränsle från förnybar råvara samtidigt som de minskar volymen petroleumråvara. Enligt bolaget är det efterfrågan på förnybart bränsle som styr utvecklingen och att det är viktigt att efterfrågan av icke-fossilt bränsle sätts av internationella bestämmelser eller genom bestämmelser på EU-nivå. Av det skälet har bolaget svårt att avgöra hur stor andel förnybart bränsle som produktionen kommer att bestå av framöver och hur snabbt omställningen kommer att ske. Miljöförvaltningens bedömning är att det är viktigt att bolaget genomför sin avsiktsförklaring och över tid minskar volymen petroleumråvara vid raffinaderiet. Vi hade gärna sett att ansökan innehöll en plan för att reducera volymerna petroleumråvara utifrån rådande styrmedel. En bibehållen produktionsmängd av petroleumråvara är i längden inte förenligt med varken lokala, nationella eller internationella mål om minskade utsläpp av fossil koldioxid.

Miljöförvaltningen ser positivt på användandet av restprodukter från hållbara skogs- och jordbruk för att tillverka HVO. Det är viktigt att säkerställa att tillverkningen av HVO inte innebär en negativ påverkan på den biologiska mångfalden.

Bolagets ansökan om utökad produktion på raffinaderiet kommer att medföra en ökning av de lokala fossila utsläppen av koldioxid i Göteborg. Det kommer att innebära att vi får svårare att nå vårt lokala miljömål. Utifrån ett globalt perspektiv innebär ansökan att de sammantagna utsläppen av fossil koldioxid minskar, i och med att reduktionen av utsläppen av fossil koldioxid i användarledet är betydligt större än den lokala ökningen vid raffinaderiet. Det förutsätter emellertid att det finns tillräckliga styrmedel för att ge utrymme för förnybara bränslen, och att det producerade biobaserade bränslet ersätter eller tränger undan motsvarande fossila bränslen i transportsektorn.

Transporter

Av ansökan framgår att transporterna står för en relativt liten del av utsläppen av koldioxid från raffinaderiet. Det är likväl viktigt att minska utsläppen av växthusgaser i alla led och från alla utsläppskällor. Miljöförvaltningen anser att det är rimligt att ställa krav på bolaget att upprätta en transportplan med syfte att begränsa miljöpåverkan från transporterna. Transportplanen ska omfatta såväl lastbilstransporter som fartyg. Enligt ansökan för Preem AB en dialog med rederier avseende fartygstransporter och ställer krav genom avtal för att reducera fartygens emissioner.

Utsläpp till luft från verksamheten

Göteborg har stora problem med dålig luftkvalitet. I synnerhet överskrider halterna av kvävedioxid såväl miljömålspreciseringar i stora delar av den bebyggda staden som miljö kvalitetsnormer i centrala staden samt utmed stora vägar. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen kommer haltbidragen från den nya verksamheten inte bidra till att miljö kvalitetsnormerna överskrids. Miljöförvaltningen vill påpeka att de höga halterna av luftföroreningar i Göteborg beror på bidrag från många, var för sig små källor. De ökade utsläppen kommer göra det svårare att nå de uppställda miljömålen och miljöförvaltningen menar därför att sökanden åtminstone på sikt bör införa förbättrad rening av sina rökgaser.

Utsläpp till vatten från verksamheten

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att Preem raffinaderiets utsläpp av kväve och fosfor utgör cirka en fjärdedel respektive en femtedel av den totala tillförseln av respektive ämne till dammarna inom Natura 2000-området.

För den utökade verksamheten föreslås samma villkor som för nuvarande verksamhet vad gäller oljeföroreningar, TOC, totalfosfor och suspenderat material. Avseende totalkväve föreslår bolaget att nuvarande utsläppsmängder bibehålls men att halterna kväve i utgående avloppsvatten minskas, motsvande en halvering av nuvarande villkorad halt. Enligt bolaget kan detta uppnås genom att kapaciteten i reningsverket förstärks. Miljöförvaltningen anser att även villkoret för total mängd utsläppt kväve bör minskas utifrån vad som är möjligt vid normal drift, med viss marginal för driftstörningar.

Miljöförvaltningens bedömning är att även villkoret för totalt utsläpp mängd fosfor bör skärpas. Vattenmyndigheten har i sin bedömning av vattenförekomsten Rivö Fjord Nord sett en risk för sänkt status på grund av belastning av näringsämnen och har pekat ut Preem-raffinaderiet som en av flera påverkanskällor (<https://viss.lansstyrelsen.se/2020-11-05>). Nuvarande villkor medger ett årligt utsläpp på åtta ton fosfor per år, men raffinaderiet ligger långt under villkorad utsläppsmängd, och släppte under 2018 ut 5,2 ton fosfor till recipienten. Med tanke på att Torslandaviken övergått till en mer limnisk miljö anser miljöförvaltningen att det är viktigt att bolagets utsläpp av fosfor i viken begränsas ytterligare genom skärpta villkor för totalt utsläpp av fosfor.

Ny mätmetod för olja i vatten

Av ansökan framgår att bolaget vill frånga att mäta Totalt extraherbart och istället övergå till att mäta Oljeindex. Orsaken är att analysmetoden för Totalt extraherbart kräver användning av perkloretylen. Perkloretylen misstänks kunna orsaka cancer och är giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter. Sambandet mellan de två analysmetoderna är inte helt fastställt men det är troligt att en övergång till Oljeindex medför en

automatisk skärpning av villkoren. Miljöförvaltningen anser att det är bra och rimligt att bolaget fasar ut ämnet och övergår till att mäta Oljeindex.

Påverkan på miljökvalitetsnormen för vatten

Den sammanfattande bedömningen i ansökan är att den sökta verksamheten inte riskerar att försämra vattenförekomstens status och inte heller äventyrar möjligheten att uppnå beslutade miljökvalitetsnormer.

Bedömningen är gjord utifrån påverkan i den punkt där provtagning sker i Rivö fjord. Normen gäller dock för hela vattenförekomsten. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen har flera av de ämnen som klassificeras som särskilt förorenande och prioriterade enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (arsenik, zink, PFOS samt ammoniak-kväve) detekterats i utgående processvatten i halter över gränsvärden för god status i recipienten. Under 2019 genomfördes en undersökning i ytvatten i raffinaderiets recipient som visade att årsmedelvärdet för ammoniak, arsenik, zink och PFOS överskreds vid flera av de provpunkter i vattenområdena som ingår i Rivö fjord (Stora lagunen, Norra och Södra Arendalsviken, Knippleskären och Skalkorgarna). Även om det finns fler källor till dessa ämnen anser miljöförvaltningen att utsläppen av de ämnen där årsmedelvärdet överskrids bör begränsas i bolagets villkor.

Avseende PFAS framgår det att Preem AB har påbörjat ett projekt i syfte att utreda problematiken med PFAS från historiska utsläpp inom raffinaderiets område. Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att detta arbete är prioriterat och stäms av med tillsynsmyndigheten.

Förorenad mark

Miljöförvaltningen ställer sig positiva till att sanering av ”Diket” utförs, och anser att de åtgärder som nu är aktuella vid ”Diket” kan komma att avhjälpa pågående utlakning av PFAS i Torslandaviken.

Vid saneringen av diket bör man även väga in att det enligt artportalen finns fynd av de invasiva främmande arterna jätteloka och jättebalsamin i närområdet, längst Krossvägen. Det framkommer inte av ansökan om dessa arter förekommer på verksamhetsområdet, men försiktighet bör iakttas vid till exempel hantering av schaktmassor så att arterna hanteras rätt och inte riskeras att spridas till omgivningen.

Vid en inventering av Syrhålabäcken under 2017 påträffades ål. Ålen är en akut hotad art. Om det förekommer ål i delen av ”Diket” som ska saneras, är miljöförvaltningens bedömning att den ska flyttas innan torrläggning av diket sker.

Skyddade områden, arter och andra naturvärden

Vid ombyggnation av ”Kanalen” och ”Diket” samt vid anläggandet av en säkerhetsdamm och anläggningsytor i till exempel lövskogen finns det risk

att skyddade arter och naturvärden påverkas. I utlåtande om skyddade arter som tillhör ansökan finns ett antal tidsbegränsningar för anläggningsarbeten. Miljöförvaltningen anser att verksamheten bör regleras utifrån detta.

I området finns hällmarker, gles hällmarkstallskog, lövskogsområden, vassområden och blomrika ytor i anslutning till befintligt verksamhetsområde. Här finns också rödlistade arter av fjärlil, kärllväxt, fisk, träd, trädlevande svampar och flera arter av fåglar och fladdermöss. En av dessa är engelsk fetknopp som är en av Göteborgs Stads ansvarsarter. Ansvarsarter är vissa hotade eller rödlistade arter där en särskilt stor eller betydelsefull andel av Sveriges totala population finns i Göteborg. Miljöförvaltningen anser att det kan behövas kompensationsåtgärder för de allmänna naturvärden som finns i området om dessa skadas eller försvinner.

Av det bifogade underlaget till ansökan framgår att flera revir för fåglar kan komma att försvinna. Ansökan innehåller ett utlåtande om skyddade arter där slutsatsen är att inga arter som omfattas av artskyddsförordningen kommer att få sådan påverkan att en dispens krävs. Miljöförvaltningen delar bedömningen, men vi anser att det behövs skyddsåtgärder för skyddade arter. Även om den ekologiska funktionen för dessa arter inte försämras så mycket att det krävs dispens i det enskilda fallet, bör den kumulativa effekten beaktas. Som skyddsåtgärd kan till exempel nya vassområden tillåtas att utvecklas utmed det nya diket och lövdungar sparas inom verksamhetsområdet. I Naturcentrums utlåtande om skyddade arter, med uppdateringar och förtydliganden, anges att holkar kan sättas upp och högstubbar skapas för att delvis kompensera för förlusten av livsmiljö för några arter av fåglar, något miljöförvaltningen bedömer med fördel kan utföras i kombination med andra skydds- eller kompensationsåtgärder.

Avgränsning

Miljöförvaltningen har valt att inte ta del av sekretessmarkerade bilagor i komplettering av tillståndsansökan. Vi har heller inte granskat ansökan utifrån seveslagstiftningen.

Vid handläggningen av ärendet har Klara Jansson, Hannes Nilsson, Erik Svensson och Jenny Toth på miljöförvaltningen medverkat.

Beslutet har fattats av:

Gunnar Edlund
Enhetschef

Ärendet har handlagts av:

Katarina Johansson

Miljöinspektör

E-post: katarina.johansson@miljo.goteborg.se

Telefon: 031-3683902

Beslutet är fattat på delegation

Detta beslut är fattat av miljöförvaltningen på delegation av miljö- och klimatnämnden. Det betyder att politikerna i nämnden har gett tjänstemännen på förvaltningen i uppdrag att besluta.

Behandling av personuppgifter

Miljöförvaltningen behandlar personuppgifter när det är nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i vår myndighetsutövning. Personuppgifter kan komma att lämnas ut till andra om det krävs enligt lag eller annan författning eller är nödvändigt för ärendets handläggning. Miljö- och klimatnämnden ansvarar för att personuppgifter behandlas i enlighet med EU:s dataskyddsförordning GDPR. Läs mer på goteborg.se/personuppgiftermiljoforvaltningen